

Một số giải pháp tạo hứng thú học tập các môn lí luận chính trị của sinh viên trong các trường đại học, cao đẳng ở Việt Nam hiện nay

Nguyễn Thị Hiền Oanh

Email: nthoanh@sgu.edu.vn
Trường Đại học Sài Gòn
273 An Dương Vương, Phường 3, Quận 5,
Thành phố Hồ Chí Minh, Việt Nam

TÓM TẮT: *Hứng thú học tập giữ một vai trò đặc biệt quan trọng trong việc nâng cao hiệu quả của quá trình học tập, nhờ hứng thú mà trong quá trình học tập có thể giảm mệt mỏi, căng thẳng, tăng sự chú ý, thúc đẩy sự tìm tòi sáng tạo, tự học, tự nghiên cứu. Hứng thú là con đường phát triển nội sinh của mỗi người, trong mỗi con người. Hiện nay, có một bộ phận sinh viên ở các trường đại học, cao đẳng chưa nhận thức đúng ý nghĩa, tác dụng của việc học tập các môn lí luận chính trị, nhiều sinh viên chưa tập trung, chưa đầu tư... chưa hứng thú học tập các môn lí luận chính trị. Để tạo hứng thú học tập các môn lí luận chính trị: Thứ nhất, vai trò khơi tạo hứng thú từ giảng viên; Thứ hai, sinh viên phải có ý thức học tập; Thứ ba, các yếu tố hỗ trợ khác trong nhà trường.*

TỪ KHÓA: Giảng viên, hứng thú học tập, lí luận chính trị, đại học, cao đẳng.

→ Nhận bài 25/8/2022 → Nhận bài đã chỉnh sửa 28/10/2022 → Duyệt đăng 30/12/2022.

DOI: <https://doi.org/10.15625/2615-8957/12220308>

1. Đặt vấn đề

Lí luận chính trị là vũ khí lí luận của Đảng. Sức sống của lí luận chính trị là sự gắn kết máu thịt với thực tiễn đời sống, thực tiễn đấu tranh cách mạng của Đảng và nhân dân. Từ năm học 2019 - 2020, giáo trình mới của 5 môn lí luận chính trị (Triết học Mác - Lênin; Kinh tế chính trị Mác - Lênin; Chủ nghĩa xã hội khoa học; Tư tưởng Hồ Chí Minh; Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam) được đưa vào giảng dạy. Đây là bước quan trọng nhằm đổi mới, nâng cao chất lượng, hiệu quả, làm phong phú các hoạt động giáo dục chính trị, tư tưởng cho sinh viên trong các trường đại học, cao đẳng ở Việt Nam. Trong bối cảnh kinh tế thị trường và hội nhập quốc tế, khi mỗi bận tâm của nhiều người trong xã hội là nỗi lo về cơm áo gạo tiền, hệ chuẩn của xã hội hình như đang dịch chuyển về phía các giá trị vật chất thì vấn đề lí luận, nhất là lí luận chính trị đôi khi trở thành thứ yếu. Thêm vào đó, những bất cập nội sinh từ cách dạy đến cách học lí luận chính trị, từ cách tổ chức nội dung chương trình đến cách quản lí, từ thực lực và tâm thế của người dạy cho đến thái độ của người học đã làm tác nhân cộng sinh làm cho hiệu quả dạy và học lí luận chính trị không đáp ứng được mong đợi của xã hội (Hồ Trọng Hoài (2016)).

Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII của Đảng đã chỉ ra: “Công tác tổng kết thực tiễn, nghiên cứu lí luận chưa đáp ứng yêu cầu của công cuộc đổi mới. Hệ thống, chương trình đào tạo, bồi dưỡng lí luận chính trị còn nhiều bất hợp lí. Phương pháp giảng dạy, học tập lí luận chính trị còn lạc hậu” (Đảng Cộng sản Việt Nam (2016)). Chính vì thế, Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ XII tiếp tục yêu cầu: “Đẩy mạnh tuyên truyền, học tập chủ nghĩa

Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, quan điểm, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước phù hợp với từng đối tượng cụ thể, thiết thực, hiệu quả” (Đảng Cộng sản Việt Nam (2016)); “Tiếp tục đổi mới hệ thống chương trình đào tạo, bồi dưỡng lí luận chính trị theo hướng nâng cao chất lượng, chú trọng tính hiệu quả và phù hợp với từng đối tượng (Đảng Cộng sản Việt Nam)” (2016).

Trong quan niệm của đại đa số sinh viên và không ít giảng viên, những môn học lí luận chính trị đều thuần túy lí thuyết, trừu tượng, được diễn đạt thông qua hệ thống các khái niệm, phạm trù với tính khái quát cao, thậm chí rất hàn lâm mà nhiều sinh viên chưa từng được nghe. Có nhiều nguyên nhân dẫn đến nỗi lo lắng, căng thẳng của người học khi tiếp cận các môn học này nhưng đa phần người học đều đổ lỗi cho nội dung môn học dẫn đến tâm lí và thái độ cực đoan.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Tạo hứng thú học tập các môn lí luận chính trị

2.1.1. Một số khái niệm

- “*Học*” hay còn gọi là *học tập, học hành, học hỏi*, là quá trình tiếp thu cái mới hoặc bổ sung, trau dồi các kiến thức, kĩ năng, kinh nghiệm, giá trị, nhận thức hoặc sở thích và có thể liên quan đến việc tổng hợp các loại thông tin khác nhau (Wikipedia tiếng Việt). Theo Từ điển Tiếng Việt: Học là thu nhận bằng trí tuệ những điều cần hiểu biết, thường có hệ thống (Từ điển Tiếng Việt (1977)).

Học tập bậc Đại học, Cao đẳng là quá trình hoạt động của người học một cách tự giác, tích cực, nhận ra sự chỉ

dẫn của giảng viên nhằm tiếp thu nền văn hóa của nhân loại để chuyên thành trí tuệ và nhân cách của bản thân, trở thành người lao động sáng tạo.

- “*Hứng thú*” là hình thức biểu hiện tình cảm và nhu cầu nhận thức của con người nhằm ý thức một cách hào hứng về mục đích hoạt động, nhằm tìm hiểu sâu hơn, phản ánh đầy đủ hơn đối tượng trong đời sống hiện thực. Hứng thú có tính ổn định, thể hiện ở độ lâu dài và mạnh mẽ của nó. Về phương diện chủ quan, hứng thú thường phản ánh thái độ quan tâm đặc biệt của chủ thể đối với đối tượng do tính hấp dẫn hoặc do ý thức được ý nghĩa quan trọng của đối tượng. Hứng thú tạo nên ở chủ thể khát vọng được tiếp cận và đi sâu vào đối tượng, làm nảy sinh cảm xúc tích cực, nâng cao sức tập trung chú ý và khả năng làm việc. Khi được làm việc với hứng thú, dù phải vượt khó khăn, con người vẫn cảm thấy thoải mái và đạt hiệu quả cao (Từ điển Bách khoa Việt Nam (2002)).

- “*Tạo*” là làm ra (Từ điển Tiếng Việt (1977)). Hứng thú là một thuộc tính tâm lý - nhân cách của con người. Tạo hứng thú có vai trò rất quan trọng trong học tập và làm việc, không có việc gì người ta không làm được dưới ảnh hưởng của hứng thú. M.Gorki từng nói: Thiên tài nảy nở từ tình yêu đối với công việc. Cùng với tự giác, hứng thú làm nên tính tích cực nhận thức, giúp người học học tập đạt kết quả cao, có khả năng khơi dậy mạch nguồn của sự sáng tạo.

Tạo hứng thú học tập giữ một vai trò đặc biệt quan trọng trong việc nâng cao hiệu quả của quá trình học tập, khi có hứng thú, say mê trong nghiên cứu, học tập thì lĩnh hội tri thức của người học sẽ trở nên dễ dàng hơn, và ngược lại khi nắm bắt được vấn đề (hiểu vấn đề) thì người học lại có thêm hứng thú học tập tốt hơn, hiệu quả hơn.

Tạo hứng thú xuất phát từ ba luận điểm cơ bản: *Một là*, hiệu quả thực sự của việc dạy học là sinh viên biết tự học; tự hoàn thiện kiến thức và tự rèn luyện kỹ năng; *Hai là*, nhiệm vụ khó khăn và quan trọng nhất của giảng viên là làm sao cho sinh viên thích học; *Ba là*, dạy - học phải làm cho sinh viên cảm thấy biết thêm kiến thức của mỗi bài học ở mỗi môn học là có thêm những điều bổ ích, lí thú từ một góc nhìn của cuộc sống.

Với ba luận điểm này, chúng tôi quan niệm rằng, thực chất của việc dạy - học là truyền cảm hứng và đánh thức khả năng tự học của người học. Còn nếu quan niệm người dạy truyền thụ, người học tiếp nhận thì người dạy dù có hứng thú và nỗ lực đến mấy mà chưa truyền được cảm hứng cho sinh viên, chưa làm cho người học thấy cái hay, cái thú vị, giá trị chân thực mà tri thức đem lại thì giờ dạy vẫn không có hiệu quả. Người học chỉ tự giác, tích cực học tập khi họ thấy hứng thú. Hứng thú không có tính tự thân, không phải là thiên bẩm.

Hứng thú không tự nhiên nảy sinh và khi đã nảy sinh nếu không duy trì, nuôi dưỡng cũng có thể bị mất đi. Hứng thú được hình thành, duy trì và phát triển nhờ môi

trường giáo dục với vai trò dẫn dắt, hướng dẫn, tổ chức của người dạy. Người dạy là người có vai trò quyết định trong việc phát hiện, hình thành, bồi dưỡng hứng thú học tập cho người học.

Có hứng thú học tập các môn lí luận chính trị, là thái độ lựa chọn đặc biệt của người học đối với môn học, người học thấy được sự hấp dẫn và ý nghĩa thiết thực của môn học đối với bản thân, cũng như đối với nghề nghiệp của mình.

Các môn lí luận chính trị là những môn khoa học với những kiến thức tương đối trừu tượng, thậm chí còn được xem là khô khan, khó học, thì việc tạo hứng thú cho sinh viên là một công việc hết sức quan trọng và cần được quan tâm nhiều hơn nữa. Bởi vì, hứng thú là một trong những vấn đề phức tạp thuộc về ý thức của con người. Hứng thú trong học tập có ý nghĩa rất lớn đến thành tích, kết quả học tập của sinh viên. Các môn lí luận chính trị là những môn học cơ bản. Việc hình thành hứng thú học tập nói chung, hứng thú học tập các môn lí luận chính trị nói riêng sẽ góp phần nâng cao chất lượng dạy - học các môn lí luận chính trị của sinh viên các trường đại học, cao đẳng hiện nay.

2.1.2. Hứng thú trong học tập các môn lí luận chính trị

Các môn lí luận chính trị có vị trí quan trọng trong chương trình đào tạo của các trường đại học, trang bị cho sinh viên hệ thống kiến thức cơ bản về chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, chủ trương, đường lối của Đảng Cộng sản Việt Nam. Từ đó, sinh viên được rèn luyện kỹ năng lí luận và phương pháp làm việc khoa học. Việc học tập, nghiên cứu các môn lí luận chính trị giúp sinh viên trau dồi bản lĩnh chính trị, rèn luyện đạo đức, lối sống, biết cách vận dụng những kiến thức đã học vào giải quyết những vấn đề trong thực tiễn cuộc sống, làm cho chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh và đường lối, quan điểm của Đảng giữ vai trò chủ đạo trong đời sống xã hội, góp phần giáo dục thế hệ trẻ Việt Nam luôn trung thành với mục tiêu, lí tưởng của Đảng và với chế độ xã hội chủ nghĩa.

Trước tình hình chính trị thế giới diễn biến phức tạp, đối mặt với can thiệp, chống phá của các thế lực thù địch với nhiều hình thức tinh vi, “diễn biến hòa bình” với bối cảnh hội nhập quốc tế và cuộc Cách mạng công nghiệp 4.0 đòi hỏi sinh viên phải luôn phải học tập, bồi dưỡng và nâng cao nhận thức, bản lĩnh chính trị vững vàng.

V.I. Lênin đã khẳng định: “Không có lí luận cách mạng thì cũng không có phong trào cách mạng” (V.I. Lênin, (2005)). Chủ tịch Hồ Chí Minh cho rằng: “Kém về lí luận, hoặc khinh lí luận, hoặc lí luận suông, nhiều cán bộ, đảng viên của ta mắc phải bệnh chủ quan, gặp mọi việc không biết xem xét cho rõ, cân nhắc cho đúng, xử trí cho khéo. Không biết nhận rõ điều kiện hoàn cảnh khách quan, ý mình nghĩ thế nào làm thế ấy. Kết quả thường thất bại” (Hồ Chí Minh (2011)).

Đề cập đến các môn lí luận chính trị, Hồ Chí Minh nhấn mạnh, Chủ nghĩa Mác - Lênin không phải là giáo điều, không phải là kinh thánh mà là kim chỉ nam cho hành động. Học tập chủ nghĩa Mác - Lênin không phải thuộc câu, thuộc chữ mà nắm lấy tinh thần và toàn bộ phải để ứng xử với con người và thực hành trong công tác thực tế, học để hiểu biết, để làm việc, học để phục vụ cách mạng, phục vụ nhân dân, học để làm người.

Kết luận số 94-KL/TW ngày 28 tháng 3 năm 2014 của Ban Bí thư về việc Tiếp tục đổi mới việc học tập lí luận chính trị trong hệ thống giáo dục quốc dân: “Đổi mới việc học tập lí luận chính trị trong hệ thống giáo dục quốc dân nhằm tạo bước tiến mới, có kết quả, chất lượng cao hơn, góp phần làm cho chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh và đường lối, quan điểm của Đảng giữ vai trò chủ đạo trong đời sống xã hội; bảo đảm thế hệ trẻ Việt Nam luôn trung thành với mục tiêu, lí tưởng của Đảng và với chế độ ta” (Đảng Cộng sản Việt Nam (2014)). Nhận thức được điều đó, trong những năm qua, nhiều Nghị quyết, Chỉ thị của Đảng về lí luận chính trị được ban hành, tổ chức thực hiện đạt được những kết quả quan trọng. Trong đó có Chỉ thị số 23-CT/TW ngày 09 tháng 02 năm 2018 của Ban bí thư “Về tiếp tục đổi mới, nâng cao chất lượng, hiệu quả học tập, nghiên cứu, vận dụng và phát triển chủ nghĩa Mác -Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh trong tình hình mới” và Hướng dẫn số 64-HD/BTGTW thực hiện Chỉ thị số 23-CT/TW.

Như vậy, hiện nay đổi mới việc học tập lí luận chính trị trong hệ thống giáo dục quốc dân nhằm tạo bước tiến mới, có kết quả, chất lượng cao hơn, góp phần làm cho chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh và đường lối, quan điểm của Đảng giữ vai trò chủ đạo trong đời sống xã hội, giáo dục định hướng để chúng ta có một thế hệ trẻ Việt Nam luôn trung thành với mục tiêu, lí tưởng của Đảng và với chế độ xã hội chủ nghĩa.

Tiến sĩ Vũ Thị Thu Lan, chia sẻ: “Trước đây, đội ngũ giảng viên dạy những môn học lí luận chính trị, nhất là Triết học Mác-Lênin, Kinh tế chính trị Mác-Lênin, Chủ nghĩa xã hội khoa học thường là những học viên rất giỏi, xuất sắc, được Nhà nước chọn lọc, cử đi học ở các nước thuộc khối xã hội chủ nghĩa ở Liên Xô và Đông Âu. Được tiếp nhận kiến thức từ những chuyên gia hàng đầu nước bạn về những môn học này nên họ có kiến thức, kĩ năng, phương pháp, tầm nhìn xa và rộng hơn rất nhiều. Với nền tảng kiến thức như vậy, những giảng viên đó ngay ban đầu tạo ra sự hứng thú rất lớn cho người học. Còn hiện nay, thực tế ngành học này không mấy hấp dẫn thí sinh nên điểm tuyển sinh khá thấp. Bên cạnh số ít thí sinh đến với ngành học vì ham mê, những thí sinh khác đến với ngành học không đúng với nguyện vọng ban đầu. Khi bản thân người dạy không đủ niềm say mê, thiếu cả tâm lẫn tầm, họ khó lòng “truyền lửa” khi đứng trên bục giảng”.

Muốn giảng dạy hiệu quả rõ ràng cần đổi mới phương pháp dạy học gắn liền với đổi mới phương tiện, cơ sở

vật chất và tổ chức lớp học. Yếu tố cần thiết để tiến hành dạy và học theo phương pháp tích cực là phải có đầy đủ thiết bị như máy chiếu, loa, đường truyền mạng tốt, số lượng sinh viên hợp lí trong một phòng học... Trong khi hiện nay, lớp học lí thuyết của các môn lí luận chính trị rất hiếm khi có dưới 40 sinh viên, mà thường hơn 100 sinh viên. Mặt khác, với tâm lí đây là môn kiến thức cơ bản nên ít được quan tâm, đầu tư như môn chuyên ngành. Tất cả những điều đó khó cho giảng viên áp dụng phương pháp tích cực vào giảng dạy. Tình trạng “thầy đọc, trò chép” vẫn phổ biến hoặc nếu có sử dụng giáo án điện tử thì theo kiểu chiếu chữ trên màn hình. Giờ học thiếu tính đối thoại làm cho các tiết giảng trở nên nhàm chán, sinh viên không hứng thú học tập.

Nghiên cứu, khảo sát của chúng tôi trên 3.020 sinh viên về phương pháp giảng dạy các môn lí luận chính trị cho thấy có hai phương pháp được sử dụng chủ yếu là thuyết trình một chiều (chiếm 56,4%) và thuyết trình kết hợp với giáo án điện tử (68,4%). Một số phương pháp dạy học tích cực khác cũng được giảng viên triển khai nhưng chưa nhiều. Bên cạnh đó, hệ thống thư viện còn nghèo nàn về số đầu sách, tài liệu và cũ kĩ, lạc hậu về nội dung. Đặc biệt, không đưa ra được phương thức tiếp cận mới phù hợp với xu thế tiếp nhận thông tin hiện nay của thế hệ công dân số. Con số từ khảo sát cho thấy, 57,5% sinh viên muốn tiếp cận các môn lí luận chính trị qua hệ thống hình ảnh, tài liệu trên internet, trong khi đó mới chỉ có 15,2% được tiếp cận với phương pháp trải nghiệm sáng tạo. Đây cũng là một trong những lí do khiến cho nhiều sinh viên hiện nay đang quay lưng lại với các môn học này. Với thời lượng học trên lớp ít, trong khi khối lượng kiến thức lại lớn, làm cho giảng viên không thể truyền thụ được sâu sắc kiến thức môn học, còn sinh viên lĩnh hội kiến thức theo kiểu “cưỡi ngựa xem hoa”. Việc quy ước rằng, sinh viên phải tự học, tự nghiên cứu ở nhà cũng là một điều khó; không phải giảng viên nào cũng có thể tổ chức hiệu quả hoạt động này. 56% sinh viên vẫn quen với cách chỉ học qua giáo trình được giảng viên giới thiệu, chỉ có 22,2% là mở rộng, tự cập nhật kiến thức mới.

Về phía sinh viên, họ thiếu hụt nền tảng kiến thức lịch sử, chính trị, xã hội và ít trải nghiệm thực tiễn để học tốt các môn lí luận chính trị. Chia sẻ về vấn đề này, Phó giáo sư, Tiến sĩ Mai Đức Ngọc, cho biết: “Trong những năm gần đây, trừ học sinh chọn thi khối khoa học xã hội nhân văn, học sinh phổ thông ít quan tâm đến các môn khoa học xã hội. Lỗi hỏng về kiến thức xã hội ở phổ thông là một trở lực để sinh viên có thể tiếp thu kiến thức các môn lí luận chính trị. Ngoài ra, mặt bằng sinh viên giữa các trường không giống nhau. Ngoài những trường có chất lượng đầu vào khá, giỏi thì còn nhiều trường đang ở trong tình trạng “vơ bèo vạt tép” với điểm đầu vào thấp. Tuy nhiên, dù là nhóm điểm cao hay thấp thì sinh viên khối các trường không chuyên các môn lí luận chính trị đều có điểm giống

nhau là nền tảng kiến thức lịch sử, chính trị, xã hội rộng từ bậc học dưới; cộng thêm tư duy “đầu tư” vào các học phần có số tín chỉ nhiều hoặc liên quan trực tiếp đến chuyên ngành đào tạo. Những điều đó có thể dẫn tới hệ lụy là sinh viên sẽ càng ít quan tâm hơn nữa môn học vốn không thích thú”.

Khảo sát về mức độ hứng thú trong quá trình học các môn lí luận chính trị cho thấy, hơn 50% tiếp nhận môn học như một nhiệm vụ học tập. Họ rất muốn phương pháp giảng dạy và học tập được cải thiện để tiếp nhận môn học tốt hơn. Chỉ có khoảng 13% cho biết không yêu thích hoặc không thích các môn học này.

Về tầm quan trọng của việc học các môn lí luận chính trị lại cho kết quả khá tích cực. Phần đông sinh viên có nhận thức đúng đắn về vị trí, tầm quan trọng của các môn lí luận chính trị đối với việc hình thành nhân cách của sinh viên, nhất là đối với việc hình thành năng lực tư duy lí luận, tư duy chính trị, thế giới quan khoa học và nhân sinh quan cách mạng.

2.2. Các nhân tố ảnh hưởng tới hứng thú học tập các môn lí luận chính trị

2.2.1. Những nhân tố chủ quan ảnh hưởng tới tính tích cực học tập

- *Nhu cầu học tập*: Là những đòi hỏi tất yếu, khách quan, biểu hiện sự cần thiết về một cái gì đó cần được thỏa mãn của người học trong cuộc sống và hoạt động.

- *Động cơ học tập*: Hoạt động học tập là hoạt động có mục đích tự giác. Muốn hoạt động học tập diễn ra một cách thuận lợi và có kết quả, phải tạo cho hoạt động này một lực thúc đẩy mạnh mẽ, đó là động cơ học tập. Động cơ học tập chính là sự thể hiện cụ thể của nhu cầu học tập, là lực thúc đẩy hoạt động học tập của học viên đạt kết quả cao đáp ứng yêu cầu đào tạo của nhà trường.

- *Hứng thú học tập*: Hứng thú là thái độ đặc biệt của cá nhân đối với đối tượng nào đó, vừa có ý nghĩa đối với cuộc sống, vừa có khả năng mang lại hứng thú cho cá nhân trong quá trình học tập. Tính tích cực học tập của học viên nếu không dựa trên hứng thú thì dễ không bền vững, dễ bị suy giảm trước các tác động tiêu cực.

- *Ý thức tự giác học tập và rèn luyện* là một trong những phẩm chất nhân cách của người cách mạng nói chung, nhận thức đúng đắn về mục đích, ý nghĩa, vai trò của học tập lí luận chính trị, từ đó có tinh thần tích cực, chủ động, sáng tạo trong lĩnh hội tri thức khoa học, trong tu dưỡng rèn luyện các phẩm chất nhân cách.

2.2.2. Những nhân tố khách quan ảnh hưởng tới tính tích cực học tập

- *Cơ sở vật chất, trang thiết bị phục vụ giảng dạy, học tập*. Hiện nay, trong công tác giảng dạy luôn hướng đến đổi mới phương pháp dạy học, sử dụng phương pháp dạy học tích cực, hiện đại. Do đó, cơ sở vật chất phục vụ giảng dạy, học tập có tác động lớn đến chất lượng

giảng dạy, học tập của đội ngũ giảng viên và học tập của học viên hiện nay.

- *Môi trường học tập tích cực*. Tính tích cực nhận thức biểu hiện sự nỗ lực của chủ thể khi tương tác với đối tượng trong quá trình học tập, nghiên cứu; thể hiện sự nỗ lực của hoạt động trí tuệ, sự huy động ở mức độ cao các chức năng tâm lí nhằm đạt được mục đích đặt ra với mức độ cao.

- *Phương pháp giảng dạy của giảng viên*. Chủ động, tích cực là một hoạt động nhằm làm chuyển biến vị trí của người học từ thụ động sang chủ động, từ đối tượng tiếp nhận tri thức sang chủ thể tìm kiếm tri thức để nâng cao hiệu quả học tập. Việc thay đổi vai trò người dạy và người học nhằm nâng cao hiệu quả của quá trình dạy học nhằm đáp ứng được yêu cầu dạy học trong giai đoạn phát triển mới, đặc biệt đối với chương trình đào tạo lí luận chính trị - một trong những chương trình đào tạo thường được quan niệm là “khó”, khô khan, mang tính chất đường lối, chính sách.

- *Phương pháp kiểm tra đánh giá*. Mục đích của tổ chức thi, kiểm tra nhằm đánh giá quá trình nhận thức và kết quả học tập, qua đó tạo động lực thúc đẩy tinh thần học tập tích cực nhiều hơn và một khi có tinh thần học tập tích cực thì chất lượng học tập mới được nâng cao. Việc tổ chức thi còn nhằm để tạo ra thông tin ngược từ học viên trở lại giảng viên. Thông qua kết quả thi biết được mặt mạnh, yếu trong dạy và học đối với các bài học, môn học. Trên cơ sở đó, giảng viên sẽ điều chỉnh cách dạy và hướng dẫn cách học cho phù hợp để quá trình đào tạo đạt kết quả tốt hơn. Mục đích của việc chấm thi là để đánh giá thực chất kết quả quá trình học tập. Điều này đòi hỏi các giảng viên khi được phân công chấm thi phải thật khách quan, công tâm và có năng lực trong việc đánh giá, cho điểm bài thi một cách chính xác và đặc biệt tránh bị các yếu tố khác chi phối. Do vậy, nhà trường nào tổ chức thực hiện thi, chấm thi tốt thì ở đó tính tích cực học tập, ngược lại ở nhà trường nào coi nhẹ khâu thi, chấm thi thì ở đó sẽ không coi trọng việc học tập, nhất là học tập lí luận chính trị (Lương Thị Tuyên (2020)).

2.3. Một số biện pháp cơ bản tạo hứng thú học tập các môn lí luận chính trị ở các trường đại học, cao đẳng ở nước ta hiện nay

2.3.1. Đối với đội ngũ giảng viên giảng dạy các môn lí luận chính trị

Giảng viên khi đứng trước nhiệm vụ chính trị được giao - truyền đạt kiến thức cho sinh viên, luôn phải cân nhắc, tìm kiếm và lựa chọn giữa rất nhiều các phương án, cách thức khác nhau để mang lại hiệu quả giờ học. Theo G.Heghen: phương pháp là hình thức vận động của nội dung sự vật. Có thể hiểu, mỗi nội dung có một phương pháp đặc thù, mang lại hiệu quả nhất định mà không thể thay thế bằng phương pháp khác. Vì vậy,

không thể nói một cách trừu tượng phương pháp này tốt, phương pháp kia không tốt mà cần xác định, với nội dung này thì phương pháp dạy lí luận chính trị phù hợp là gì?

Người học khi lĩnh hội được kiến thức, họ sẽ có những tâm trạng và thái độ khác nhau tùy thuộc vào nhiều nguyên nhân: nội dung bài giảng, chất lượng giáo viên và quan trọng nhất là phương pháp giảng dạy của người thầy. Chưa hẳn một người thầy giỏi chuyên môn lại thu hút được nhiều học trò bằng một người thầy giỏi về phương pháp truyền đạt. Xã hội thật sự sẽ cần tới một người thầy có đủ kiến thức chuyên môn và lại thận trọng, thông minh, khéo léo trong việc triển khai nội dung giảng dạy với nhiều phương pháp phù hợp. Cách mà người học tập trung, hào hứng, mạnh dạn tham gia vào giờ học thể hiện việc người dạy đã đáp ứng nhu cầu của người học, muốn học và cần học của họ. Cách mà người học ghi nhớ bài vở tự nhiên, thích thú và chăm chỉ hơn trong học tập, thể hiện họ đã tìm thấy tính tích cực và động lực. Người học sẽ có ít lựa chọn hơn, tâm lí e ngại làm cho người học không dám nói lên suy nghĩ của mình. Vì thế, hành vi mà người học sự lựa chọn của họ đó là nếu bài học thú vị họ sẽ hào hứng học tập, nếu bài học không thú vị họ sẽ có những trạng thái tinh thần rất ức chế: buồn ngủ, chán nản, mệt mỏi, găng gượng... và đương nhiên họ sẽ không nghe giảng. Khi đó, người học sẽ luôn nhìn các môn lí luận chính trị dưới lăng kính viễn vông, xa rời thực tế, không hiệu quả...

Khi nghiên cứu mô hình giáo dục và phương pháp giáo dục của các nước tiên tiến, từ thực tiễn và đặc thù của giáo dục Việt Nam thì giáo dục định hướng là một phương pháp rất phù hợp để triển khai áp dụng trong giảng dạy lí luận chính trị ở các trường đại học, cao đẳng hiện nay. Người thầy trở thành người hướng dẫn, dẫn dắt, cung cấp thông tin, sau đó dành thời gian cho người học thảo luận về chủ đề đã nêu với các gợi ý đã nêu ra. Người học vừa là người tham dự, vừa giữ vai trò chủ chốt trong toàn bộ giờ học, người học sẽ đầu tư suy nghĩ và nêu ra quan điểm của mình. Người dạy hãy khuyến khích người học nói lên quan điểm, nhận định của mình dù đúng hay sai. Người dạy đừng vội quy kết điều người học nói là đúng hay sai, hãy để người học được tranh luận, thảo luận tự do, lồng ghép những ví dụ thực tế, đó mới chính là kiến thức đạt được như mong muốn của người học cảm thấy bổ ích với mỗi tiết học trôi qua trên giảng đường. Ngay cả khi người dạy muốn giúp người học nâng cao kĩ năng đọc, không dễ để người học mở tác phẩm kinh điển ra đọc vì nếu đọc không có định hướng gì thì người học sẽ rất ngại, rất sợ và cứ xếp lại để đó. Vì vậy, thay vào việc chỉ dừng lại ở việc giới thiệu tài liệu tham khảo, người dạy hãy giới thiệu cho người học một đoạn trích nào đó và đưa ra những yêu cầu rất cụ thể, có yêu cầu đặt ra, giúp người học có động lực chinh phục kiến thức.

Ở Việt Nam, do hạn chế về nhiều yếu tố khác nhau nên điều kiện để đạt tới môi trường giáo dục thật thoải mái, năng động, tích cực vẫn còn nhiều khó khăn. Tình trạng học chay, lí thuyết thuần túy, ít có cơ hội vận dụng vào thực tiễn. Hoặc nếu có cơ hội vận dụng vào thực tiễn là những câu hỏi trong các đề thi, kiểm tra khiến người học có tâm lí làm nhanh chóng cho xong, chưa kích thích tư tưởng đào sâu suy nghĩ. Đối với các môn lí luận chính trị mang tính hàn lâm, nội dung khái quát và trừu tượng cao, nhiều khi nhắc đến người học đã mặc định là các môn “buồn ngủ” và thiếu thực tế.

Trong thực tế, giáo dục đào tạo ở các nước phát triển, sinh viên được tùy chọn các môn học mà mình yêu thích, nghĩa là họ rất quan tâm tới tâm thế, thái độ của sinh viên bằng việc cho người học chủ động quyết định môn học mà mình muốn học. Khi tâm thế tốt, họ sẽ có thái độ học tập tốt, kiến thức học tích lũy được sẽ có giá trị, chủ động và ý nghĩa hơn.

Đổi mới phương pháp giảng dạy chính là giúp người học hướng đích, chạm mục tiêu, đáp ứng yêu cầu đòi hỏi của thực tiễn. Do vậy, cần phải chú trọng đổi mới theo hướng tăng cường kĩ năng thực hành và trải nghiệm thực tiễn. Vì xét cho đến cùng, mục đích của quá trình dạy học là tạo ra năng lực thực tiễn cho người học, học để làm được việc, để cải tạo xã hội, để cống hiến và xây dựng đất nước. Vì vậy, tăng cường kĩ năng thực hành và trải nghiệm thực tiễn cho sinh viên nghĩa là: sinh viên được thao tác hành động thực tế; sinh viên học qua tình huống thực tiễn cuộc sống; sinh viên giải thích được thực tiễn bằng lí thuyết đã học; sinh viên được thực hành trao đổi, phối hợp, hợp tác trong nhóm; sinh viên được rèn luyện kĩ năng diễn đạt trong nói và viết... Để làm được những công việc như vậy, giảng viên giảng dạy các môn lí luận chính trị cần phải chuẩn bị chương trình, kế hoạch, giáo án chi tiết để phục vụ cho mỗi hoạt động thực hành của sinh viên.

Trong xu thế phát triển ngày nay, dạy học hướng vào người học là một bước phát triển tất yếu. Do vậy, khi thực hiện một bài giảng, điều đầu tiên giảng viên cần phải trăn trở làm sao để đáp ứng được nhu cầu của người học. Trong môi trường sư phạm, cùng với mục tiêu đào tạo, nhu cầu lớn nhất của người học nhằm đạt tới là nâng cao tri thức, kinh nghiệm, khả năng của bản thân để đáp ứng những nhu cầu đòi hỏi ngày càng tăng lên của xã hội. Tuy nhiên, tri thức, kinh nghiệm, kĩ năng được hình thành không chỉ thông qua hoạt động học của người học mà còn chịu tác động trực tiếp từ hoạt động dạy của người dạy. Chính vì vậy, trong quá trình được đào tạo, người học sẽ luôn nảy sinh những nhu cầu học tập khác nhau liên quan đến sự chi phối và ảnh hưởng của người dạy. Trong số những nhu cầu ấy, có nhu cầu về phương pháp giảng dạy, cụ thể là đổi mới phương pháp giảng dạy cho phù hợp với đặc điểm và cách học của người học.

Đứng trước mong muốn thiết thực của người học, những người làm công tác giảng dạy không thể thờ ơ, đặc biệt đối với các môn lí luận chính trị là những môn học nền tảng, giáo dục định hướng, bồi đắp tư tưởng rất quan trọng cho người học trong xu thế hội nhập, phát triển nhưng cũng tiềm ẩn rất nhiều nguy cơ lệch lạc, chệch hướng tư tưởng, lòng tin và hành động. Giảng viên lí luận chính trị càng cần phát huy vai trò định hướng của mình trong quá trình giảng dạy, cần tích cực tìm tòi những phương pháp cụ thể và tích cực đề đổi mới từng tiết học trên giảng đường.

Đổi mới phương pháp giảng dạy là điều cần làm và nên làm của mỗi giảng viên. Nó không chỉ giúp bản thân giảng viên thay đổi được không khí dạy học, tránh sự nhàm chán, tư duy theo lối mòn mà còn giúp sinh viên hào hứng mỗi khi đến lớp, năng nổ tham gia xây dựng bài, khơi nguồn sáng tạo, phát huy năng lực tiềm tàng của sinh viên. Mục đích đạt được cuối cùng là giúp sinh viên lĩnh hội các kiến thức với tinh thần thoải mái, không bị gò ép, từ đó sinh viên sẽ thấy được kiến thức lí luận chính trị đang rất cần cho thực tiễn của đất nước và vai trò chủ nhân tương lai cần chung tay, xây dựng và bảo vệ.

Giảng viên dạy các môn lí luận chính trị phải luôn vui vẻ, nhiệt tình và yêu thích công việc của mình. Bởi vì, khi họ yêu công việc, họ sẽ dồn hết tâm huyết vào đó, sự say mê, nhiệt tình, từ đó mới truyền cảm hứng học tập, làm việc đến với sinh viên. Là giảng viên nói chung, giảng viên các môn lí luận chính trị nói riêng, luôn phải đánh giá công bằng đối với người học, từ đó người học có niềm tin vào môn học và vào giảng viên giảng môn học đó. Giảng viên dạy các môn lí luận chính trị phải đam mê nghiên cứu khoa học. Chỉ có nghiên cứu khoa học, giảng viên mới cập nhật được những vấn đề mới nhất về nội dung mình giảng, thường xuyên học hỏi, nâng cao trình độ nhận thức, đổi mới tư duy, đổi mới cách tiếp cận các vấn đề nghiên cứu, có như vậy bài giảng mới sâu sắc, sinh động, gây hứng thú cho người học. Nếu giảng viên nắm chắc nội dung bài giảng, chắc chắn sẽ chủ động thoát li giáo án, chủ động thực hiện các phương pháp giảng dạy tích cực. Ngược lại, nếu không nghiên cứu, không sâu về nội dung bài giảng, người thầy bị lệ thuộc vào giáo án, sẽ bị động, ngại áp dụng phương pháp giảng dạy mới vì còn lo nhầm thuộc bài.

Nhiều người cho rằng, cứ có phương pháp giảng dạy tốt là người thầy giỏi, điều đó chỉ đúng một phần, có phương pháp giảng dạy tốt giúp cho việc truyền tải bài dễ hiểu, giúp người học nắm chắc về nội dung, có kĩ năng áp dụng vào thực tế. Giảng viên giảng các môn lí luận chính trị cần có phương pháp thích hợp với từng đối tượng học, giảng viên phải làm chủ được giờ học, phải nắm được “tín hiệu ngược” từ người học để chủ động thay đổi, điều chỉnh nhịp độ giờ giảng, tạo không

khí lớp nhẹ nhàng, không làm cho người học sợ giảng viên, đến sợ môn học và sẽ chán môn học.

Phương pháp dạy - học tốt đều bắt đầu và quyết định từ người dạy phải có năng lực chuyên môn sâu và kĩ năng cần thiết trong tổ chức giảng dạy, hơn nữa phải luôn đổi mới, cập nhật các thông tin, kiến thức và kĩ năng mới, đầu tư thời gian và trí tuệ để tiếp cận thực tiễn, có kĩ năng cần thiết trong cách tổ chức tiến trình dạy học, bố trí thời gian, thiết kế hệ thống câu hỏi, khuyến khích tranh luận, phản biện, nêu ý kiến, nhận xét. Giảng viên cần có khả năng điều khiển quá trình tranh biện, có khả năng khắc phục những khác biệt về quan điểm, thái độ, hướng tới tiếng nói chung trong quá trình sinh viên tham gia tranh luận bài học, bài tập. Một vấn đề không thể thiếu đó là, sự say mê, nhiệt huyết sáng tạo, niềm tin và tình yêu nghề nghiệp cùng bản lĩnh chuyên môn, bản lĩnh chính trị của giảng viên. Điều này sẽ tác động trực tiếp đến nhận thức, tư tưởng, tình cảm của sinh viên, tạo động lực tinh thần mạnh mẽ thúc đẩy sinh viên tích cực, chủ động hơn trong học tập, nghiên cứu các môn lí luận chính trị.

2.3.2. Đối với sinh viên

Để tạo ra hứng thú học tập, người học phải đạt đến một trình độ nhận thức nhất định. Sinh viên đang ở lứa tuổi trưởng thành, đã đạt đến một trình độ tương đối về nhận thức và hành động. Vì thế, để sinh viên thay đổi tư duy trong học tập các môn lí luận chính trị. Mỗi sinh viên nên lựa chọn và xây dựng cho mình một phương pháp học phù hợp với điều kiện của bản thân thì mới có hiệu quả tối ưu nhất.

Sinh viên nên tạo cho bản thân thói quen trước khi đến lớp phải đọc sách, đọc giáo trình, soạn bài, làm bài tập... hoàn thành nhiệm vụ được giao ở nhà. Khi họ hoàn thành bài ở nhà thì khi đến lớp học sẽ vào lớp học với tâm trạng thoải mái, không bị áp lực.

Sinh viên nên học cách để vận dụng những kiến thức của các môn lí luận chính trị để giải thích các sự vật, hiện tượng, những vấn đề của thực tiễn xã hội đang đặt ra. Một khi họ đã biết vận dụng nhưng tri thức khoa học vào học tập, sinh hoạt sẽ giúp học nhớ và thích học các môn khoa học đó hơn.

Sinh viên phải nhận thức được sự cần thiết và lợi ích của việc học tập nói chung, học các môn lí luận chính trị nói riêng, từ đó mới có quyết tâm và lòng say mê, hứng thú trong quá trình học thì kết quả học tập mới đạt kết quả tốt.

2.3.3. Đối với nhà trường và các cấp quản lí

- Tiếp tục đổi mới nội dung, chương trình, giáo trình các môn lí luận chính trị ngày càng thiết thực, sát với cuộc sống và thực tiễn.

- Đầu tư nâng cấp cơ sở vật chất, phòng học, trang thiết bị phục vụ cho công tác giảng dạy và học tập đạt

kết quả tốt.

- Phát triển phong trào thi đua học tập và nghiên cứu khoa học các môn lí luận chính trị dành cho sinh viên.

- Tạo môi trường học tập tốt cho sinh viên (thư viện, phòng tự học,...).

- Tổ chức các cuộc thi sinh viên giỏi các môn lí luận chính trị hàng năm. Tổ chức nhiều diễn đàn trao đổi kinh nghiệm học tập, nghiên cứu khoa học các môn lí luận chính trị để giảng viên, sinh viên giao lưu học hỏi, tích lũy kinh nghiệm và kĩ năng học tập các môn lí luận chính trị.

3. Kết luận

Những năm gần đây, dạy - học ở bậc Đại học nói chung, dạy - học các môn lí luận chính trị nói riêng

cũng đang thực hiện đổi mới mạnh mẽ nội dung, chương trình, phương pháp dạy và học. Trong quá trình ấy có rất nhiều nhà giáo, nhà khoa học, nhà nghiên cứu với tâm huyết nghề nghiệp và mong muốn đóng góp cho sự nghiệp giáo dục đã có nhiều công trình nghiên cứu, những sáng kiến kinh nghiệm được rút ra và vận dụng vào thực tế giảng dạy, đã làm thay đổi đáng kể công tác dạy - học lí luận chính trị theo hướng hiện đại hơn, hiệu quả hơn hướng tới một mục tiêu là định hướng tốt về chính trị, tư tưởng, giúp bồi dưỡng cho sinh viên niềm tin vào tính khoa học, cách mạng của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh và sự lãnh đạo của Đảng, có lập trường kiên định với con đường đi lên chủ nghĩa xã hội và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

Tài liệu tham khảo

- [1] Đảng Cộng sản Việt Nam, (2014), *Kết luận số 94-KL/TW của Ban Bí thư về việc Tiếp tục đổi mới việc học tập lí luận chính trị trong hệ thống giáo dục quốc dân*.
- [2] Đảng Cộng sản Việt Nam, (2016), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII*, NXB Chính trị Quốc gia, Hà Nội, tr.193, 200, 202.
- [3] Hồ Chí Minh, (2011), *Toàn tập, tập 6*, tr.233, NXB Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
- [4] Hồ Trọng Hoài, (2016), *Phương pháp dạy học lí luận chính trị hiện nay – Một đôi điều trao đổi*, Kỷ yếu Hội thảo quốc gia “Nghiên cứu và giảng dạy lí luận chính trị trong xu thế toàn cầu hóa”, NXB Lí luận chính trị, Hà Nội, tr.33.
- [5] Lenin, V.I, (2005), *Toàn tập, tập 6*, tr.30, NXB Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
- [6] Lương Thị Tuyên, (2020), *Một số nhân tố ảnh hưởng đến tính tích cực của học viên các lớp Trung cấp lí luận chính trị hành chính ở Trường Chính trị Hoàng Văn Thụ, Lạng Sơn hiện nay*, <http://truongchinhtri.vn/node/1199>, ngày 16/9/2020.
- [7] *Từ điển Tiếng Việt*, (1977), tr.389, tr.702, NXB Khoa học Xã hội, Hà Nội.
- [8] *Từ điển Bách khoa Việt Nam*, (2002), tập 2, tr.420, NXB Từ điển Bách khoa, Hà Nội.
- [9] Trung ương Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh, (2022), *Chữa “bệnh” ngại học lí luận chính trị ở sinh viên: Bắt ổn cách dạy và cách học (Bài 3)*, https://doanthanhnien.vn/tin-tuc/bao-ve-nen-tang-tu-tuong-cua-dang/chua%E2%80%9Cbenh%E2%9D-ngai-hoc-ly-luan-chinh-tri-o-sinh-vien-bat-on-o-cach-day-va-cach-hoc_bai-3__truy_cập_ngày_3/10/2022
- [10] *Wikipedia tiếng Việt*, truy cập ngày 01/7/2021 từ <https://vi.wikipedia.org/wiki>

SOME SOLUTIONS TO DEVELOP STUDENTS’ INTEREST IN LEARNING POLITICAL THEORY SUBJECTS IN UNIVERSITIES AND COLLEGES IN VIETNAM TODAY

Nguyễn Thị Hiền Oanh

Email: nthoanh@sgu.edu.vn
 Saigon University
 273 An Duong Vuong, Ward 3, District 5,
 Ho Chi Minh City, Vietnam

ABSTRACT: *Students’ interest in learning plays a particularly important role in improving the effectiveness of the learning process. Because self-interest is the endogenous development path of each individual, the students’ interest in learning can reduce fatigue and stress and increase attention, promoting creativity and self-study. Currently, a part of students in universities and colleges are not fully aware of the meaning and effects of studying political theory subjects, they are not focused and not interested in studying political theory subjects. Three factors needed to increase students’ interest in learning the political theory subjects are the role of stimulating interest from lecturers, the learning activeness of students, and other supportive factors in learning.*

KEYWORDS: Lecturers, interest in learning, political theory, universities, colleges.